

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

THE BULLETIN

THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

PUBLISHED SINCE 1944

6 (394)

NOVEMBER-DECEMBER 2021

ALMATY, NAS RK

NAS RK is pleased to announce that Bulletin of NAS RK scientific journal has been accepted for indexing in the Emerging Sources Citation Index, a new edition of Web of Science. Content in this index is under consideration by Clarivate Analytics to be accepted in the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index, and the Arts & Humanities Citation Index. The quality and depth of content Web of Science offers to researchers, authors, publishers, and institutions sets it apart from other research databases. The inclusion of Bulletin of NAS RK in the Emerging Sources Citation Index demonstrates our dedication to providing the most relevant and influential multidiscipline content to our community.

Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы «ҚР ҰҒА Хабаршысы» ғылыми журналының Web of Science-тің жаңаланған нұсқасы Emerging Sources Citation Index-те индекстелуге қабылданғанын хабарлайды. Бұл индекстелу барысында Clarivate Analytics компаниясы журналды одан әрі the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index және the Arts & Humanities Citation Index-ке қабылдау мәселесін қарастыруда. Web of Science зерттеушілер, авторлар, баспашылар мен мекемелерге контент тереңдігі мен сапасын ұсынады. ҚР ҰҒА Хабаршысының Emerging Sources Citation Index-ке енуі біздің қоғамдастық үшін ең өзекті және беделді мультидисциплинарлы контентке адалдығымызды білдіреді.

НАН РК сообщает, что научный журнал «Вестник НАН РК» был принят для индексирования в Emerging Sources CitationIndex, обновленной версии Web of Science. Содержание в этом индексировании находится в стадии рассмотрения компанией Clarivate Analytics для дальнейшего принятия журнала в the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index и the Arts & Humanities Citation Index. Web of Science предлагает качество и глубину контента для исследователей, авторов, издателей и учреждений. Включение Вестника НАН РК в Emerging Sources Citation Index демонстрирует нашу приверженность к наиболее актуальному и влиятельному мультидисциплинарному контенту для нашего сообщества.

Бас редактор:

ҚОЙГЕЛДИЕВ Мәмбет Құлжабайұлы (бас редактор), тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 3

Редакция алқасы:

ОМАРОВ Бауыржан Жұмаханұлы (бас редактордың орынбасары), филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан) Н = 4

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан) Н = 4

ЙОВИЦА Радуга Патетре, Ph.D (археология), Нью-Йорк университетінің профессоры (Нью-Йорк, АҚШ) Н = 19

БАНАС Йозеф, әлеуметтану ғылымдарының докторы, Жешув технологиялық университетінің профессоры (Жешув, Польша) Н = 26

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, Украинаның еңбек сіңірген ғылым және техника қайраткері, «Киев-Могила академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина) Н = 2

МАКУЛОВА Айымжан Төлегенқызы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, Нархоз Университеті (Алматы, Қазақстан) Н = 3

ИСМАҒҰЛОВ Оразақ Исмағұлұлы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Нұр-Сұлтан, Қазақстан) Н = 6

ӘБЖАНОВ Ханкелді Махмұтұлы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 4

БИЖАНОВ Ахан Хұсайынұлы, саясаттану ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА корреспондент-мүшесі, Философия, саясаттану және дінтану институтының директоры (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ТАЙМАҒАМБЕТОВ Жакен Қожахметұлы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 4

СҮЛЕЙМЕНОВ Майдан Күнтуарұлы, заң ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

САБИКЕНОВ Салахиден Нұрсарыұлы, заң ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 2

ҚОЖАМЖАРОВА Дариякул Пернешқызы, тарих ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 2

БАЙТАНАЕВ Бауыржан Әбішұлы, тарих ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Мүслімқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ШАУКЕНОВА Зарема Каукенқызы, әлеуметтану ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Өмірбекқызы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі (Алматы, Қазақстан) Н = 2

НУРҚАТОВА Ляззат Төлегенқызы, әлеуметтану ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент мүшесі (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Ресей білім академиясының академигі (Мәскеу қ.), Педагогикалық білім беруді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан) Н = 1

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, педагогика кафедрасының меңгерушісі, К.Г. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және басқару университетінің Әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдар және технологиялар факультетінің деканы (Мәскеу, Ресей) Н = 34

ДИБО Анна Владимировна, филология ғылымдарының докторы, РҒА корреспондент-мүшесі, РҒА Тіл білімі институтының Орал-алтай тілдері бөлімінің меңгерушісі (Мәскеу, Ресей) Н = 3

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген № 16895-Ж мерзімдік басылманың тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы, 2021

Типографияның мекен-жайы: «Аруна» ЖК, Алматы қ., Мұратбаев көш., 75.

Главный редактор:

КОЙГЕЛЬДИЕВ Мамбет Кулжабаевич (главный редактор), доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 3

Редакционная коллегия:

ОМАРОВ Бауыржан Жумаханулы (заместитель главного редактора), доктор филологических наук, профессор, академик НАН РК (Нур-Султан, Казахстан) Н = 4

МАТЫЖАНОВ Кенжехан Слямжанович, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан) Н = 4

ЙОВИЦА Радуга Пэтрэ, доктор философии (Ph.D, археология), профессор Нью-Йоркского университета (Нью-Йорк, США) Н = 19

БАНАС Йозеф, доктор социологических наук, профессор Жешувского технологического университета (Жешув, Польша) Н = 26

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заслуженный деятель науки и техники Украины, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина) Н = 2

МАКУЛОВА Айымжан Тулегеновна, доктор экономических наук, профессор, Университет Нархоз (Алматы, Казахстан) Н = 3

ИСМАГУЛОВ Оразак Исмагулович, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Нур-Султан, Казахстан) Н = 6

АБЖАНОВ Ханкелди Махматович, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 4

БИЖАНОВ Ахан Хусаинович, доктор политических наук, член-корреспондент НАН РК, директор Института философии, политологии и религии (Алматы, Казахстан) Н = 1

ТАЙМАГАМБЕТОВ Жакен Кожаметович, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 4

СУЛЕЙМЕНОВ Майдан Кунтуарович, доктор юридических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

САБИКЕНОВ Салахиден Нурсариевич, доктор юридических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 2

КОЖАМЖАРОВА Дариякуль Пернешевна, доктор исторических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 2

БАЙТАНАЕВ Бауржан Абишевич, доктор исторических наук, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

БАЗАРБАЕВА Зейнеп Муслимовна, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

ШАУКЕНОВА Зарема Каукеновна, доктор социологических наук, профессор, академик НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

ЖОЛДАСБЕКОВА Баян Омирбековна, доктор филологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 2

НУРКАТОВА Лязгат Толегеновна, доктор социологических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК (Алматы, Казахстан) Н = 1

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, академик Российской академии образования (г. Москва), директор Центра развития педагогического образования (Алматы, Казахстан) Н = 1

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики, декан факультета Социально-гуманитарных наук и технологий Московского государственного университета технологий и управления имени К.Г. Разумовского (Москва, Россия) Н = 34

ДЫБО Анна Владимировна, доктор филологических наук, член-корреспондент РАН, заведующий отделом урало-алтайских языков Института языкознания РАН (Москва, Россия) Н = 3

«Вестник Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы). Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № 16895-Ж, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Национальная академия наук Республики Казахстан, 2021

Адрес типографии: ИП «Аруна», г. Алматы, ул. Муратбаева, 75.

Editor in chief

KOIGELDIEV Mambet Kulzhabaevich (Editor-in-Chief), Doctor of History, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 3

Editorial board:

OMAROV Bauyrzhan Zhumakhanuly (Deputy Editor-in-Chief), Doctor of Philology, Professor, Academician of NAS RK (Nur-Sultan, Kazakhstan) H = 4

MATYZHANOV Kenzhekhan Slyamzhanovich, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SAPARBAYEV Abdizhappar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology, (Almaty, Kazakhstan) H = 4

JOVICA Radu Petre, Ph.D, History, Archeology, Professor, New York University (New York, USA) H = 19

BANAS Joseph, Doctor of Social science, Professor, Rzeszow University of Technology (Rzeszow, Poland) H = 26

LUKYANENKO Irina, doctor of economics, professor, honored worker of Science and Technology of Ukraine, head of the department of the National University «Kyiv-Mohyla Academy» (Kiev, Ukraine) H = 2

MAKULOVA Aymzhan Tulegenovna, doctor of economics, professor, Narkhoz University (Almaty, Kazakhstan) H = 3

ISSMAGULOV Orazak Issmagulovich, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK (Nur-Sultan, Kazakhstan) H = 6

ABZHANOV Khankeldi Makhmutovich, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 4

BIZHANOV Akhan Khusainovich, Doctor of Political Sciences, Corresponding Member of NAS RK, Director of the Institute of Philosophy, Political Science and Religion (Almaty, Kazakhstan) H = 1

TAIMAGAMBETOV Zhaken Kozhakhmetovich, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK, (Almaty, Kazakhstan) H = 4

SULEYMENOV Maidan Kuntuarovich, Doctor of Law, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SABIKENOV Salakhiden Nursarievich, Doctor of Law, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 2

KOZHAMZHAROVA Dariyakul Perneshevna, Doctor of Historical Sciences, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 2

BAITANAEV Baurzhan Abishevich, Doctor of Historical Sciences, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

BAZARBAYEVA Zeinep Muslimovna, Doctor of Philology, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SHAUKENOVA Zarema, Doctor of Sociology, Professor, Academician of NAS RK (Almaty, Kazakhstan) H = 1

DZHOLDASBEKOVA Bayan Umirbekovna, Doctor of Philology, Professor, Corresponding Member of NAS RK H = 2

NURKATOVA Lyazzat Tolegenovna, Doctor of Social Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan (Almaty, Kazakhstan) H = 1

ABYLKASYMOVA Alma Yessimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of NAS RK, academician of the Russian Academy of Education (Moscow), Director of the Center for the Development of Pedagogical Education (Almaty, Kazakhstan) H = 1

SHISHOV Sergey, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy, Dean of the Faculty of Social Sciences and Humanities and Technologies of the Razumovsky Moscow State University of Technologies and Management (Moscow, Russia) H = 34

DYBO Anna Vladimirovna, Doctor of Philology, Corresponding Member of the Russian Academy of Sciences, Head of the Department of Ural-Altai Languages of the Institute of Linguistics of the Russian Academy of Sciences (Moscow, Russia) H = 3

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications of the Republic of Kazakhstan No. 16895-Ж, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

Satymbekova K.¹, Moldogaziyeva G.¹, Imanbayeva Zh.², Nurmaganbetova B.³, Kerimbek G.^{4*}

¹South-Kazakhstan University named after M. Auezov, Shymkent, Kazakhstan;

²K. Zhubanov Aktobe Regional University, Aktobe, Kazakhstan;

³Korkyt Ata Kyzylorda University, Kyzylorda, Kazakhstan;

⁴South Kazakhstan Medical Academy, Kazakhstan, Shymkent.

E-mail: kerimbek2009@mail.ru

WAYS TO OPTIMIZE THE MANAGEMENT OF THE STABILITY OF THE COMPANY'S FINANCIAL POSITION

Abstract. Currently, the issues of achieving strengthening and developing the company's financial position are closely related to improving the company's financial position. The stability of the company's financial position is the only driving force behind socio-economic progress in the market economy. Competition, however, serves only as an external incentive for the stability of the financial situation. In the conditions of instability of the modern economy, the financial situation of any company is the only issue for participants in market relations that they pay attention to when evaluating the economic activity of their companies or competitors. Profitability of the company - reflects the level of profitability of its activities. The analysis of the financial position of the company consists in the study of financial coefficients, which are comparative indicators of the financial results of the company's activities. Based on the results of this analysis, the company's management makes management decisions aimed at improving its financial situation. Today, in the world practice of analyzing the financial condition of a company, an indicator of business activity based on analytical coefficients has become widely used. The definition of this term can be considered from different points of view. In the broadest sense, business activity is used as a set of all measures aimed at promoting the company in the market of products, labor, and capital, while in the analysis of the company's financial and economic activities, this term is used as the current production and commercial activity of the company. This article discusses the main issues related to optimizing the management of the stability of the company's financial position.

Key words: finance, product, turnover, asset, financial stability, products, labor, capital, profitability, risk

Introduction. The company's financial condition may be stable, unstable, or in crisis. The organization's ability to make timely payments, Finance its operations on an extended basis, withstand unforeseen shocks, and maintain its ability to pay in the event of a failure is confirmed by its stable financial position.

A modern enterprise is a complex organizational structure. In market conditions, the importance of three main directions in the organization of industrial enterprises is increasing: scientific organization of production; scientific organization of work; scientific organization of management. The goal of scientific organization of production is to create an optimal technical and organizational system at the enterprise. This is a high-quality and efficient production equipment and technology, technical and organizational relationships of employees. The purpose of scientific organization of work is to create a system of measures necessary for the implementation of effective creative activities of employees. The purpose of scientific management organization is a system of technical, economic and social conditions that provides a targeted impact on the material and human systems of the enterprise.

From the point of view of V.V. Kovalev, the financial situation of an economic entity is characterized by its solvency, targeted and correct placement of financial resources and assets, the presence of working capital, their effective use, and profitability. The author presents a method for analyzing the financial situation in the form of a two-module structure: Express analysis or reading the report; in-depth analysis of financial and economic activities.

Express analysis is used if the analyst wants to get a general picture of the object of analysis. Its sequence

is as follows: review the report by official criteria; familiarization with the auditor's opinion; identification of «disease» items in the reporting and their evaluation; familiarization with the main indicators; read an explanatory note (in the analytical sections of the report)); general assessment of the financial and property situation based on balance sheet indicators; formulate conclusions based on the results of the analysis. The purpose of the in-depth analysis is a detailed description of the financial and property potential of the business entity, the results of activities in the previous reporting period, as well as the prospects for further development of the object. A detailed analysis of the financial condition of an economic entity expands, supplements, and clarifies certain Express analysis procedures [1-3].

The main part. Financial risk assessment allows you to conduct a stress analysis of the company's financial performance, i.e. profitability, financial stability and liquidity. If the calculated indicators exceed the crisis level, the level of financial risk is at the crisis level. Risk assessment is an analysis of any potential situation that may affect the achievement of the goals of OIP LLP, which we take as an example. Based on the company's balance sheet for 2017-2019, a financial analysis of the company's risk criteria was performed. So, let's start with the company's solvency. The company's solvency reflects the timely repayment of its debts. The assessment of insolvency risk is directly related to the liquidity of assets and the overall balance sheet. In this regard, we see that the change in the level of liquidity of the balance sheet in the previous section for the period under review is that the balance is illiquid.

Based on the results of the analysis, the company's liquidity situation in 2017-2019 shows that the risk is likely: current payments and receipts characterize the normal liquidity of the balance sheet. This is due to non-compliance with the normal ratio of receivables and payables for the period. Liquidity is the absolute solvency of the company, which always represents the equality of assets and liabilities both in total amount and maturity. The company's liquidity actually reflects the liquidity of the balance sheet. In table 1, we assess liquidity risk using comparative indicators.

Table 1 - Changes in the indicators of financial risk assessment of OIP LLP

Indicators	2017	2018	2019	Normal value
General indicators of solvency - L1	2,12	3,12	1,95	≥ 1
Absolute liquidity ratio - L2	0,14	1,39	0,07	$\geq 0,2-0,7$
Critical assessment coefficient-L3	0,15	0,25	0,22	≥ 1.5 is optimal, $= 0.7-0.8$ is normal
Current liquidity ratio - L4	1,65	1,44	1,55	≥ 2
Operating capital maneuverability coefficient - L5	4,12	13,4	6,24	The higher the value, better
Share of working capital in the asset - L6	2,12	3,06	1,95	$\geq 0,1$

According to the calculated indicators, from the point of view of risk assessment, we can say that the total liquidity ratios have a normal value. The coefficient L6, L5 was higher than normal during the reporting period, which is in a risk-free zone due to the risk of non-fulfillment of obligations to credit institutions. Since the current liquidity ratio is at normal value, it is able to cover current liabilities and is in a risk-free zone. The operating capital characterizes the part of the company's equity that is the source of coverage of its current assets. The maneuverability coefficient is used to estimate working capital that remains empty after a short-term close that needs to be worked on. The decrease in this value is a positive factor. Therefore, this coefficient can be estimated as a risk-free zone.

The operating capital maneuverability ratio for the reporting period has a negative value, i.e. in 2017 - 4.12, in 2018 - 13.4, in 2019 - 6.24. This indicates that the availability of own funds necessary for financial stability is at a very high level, which means that most of the company's working capital, including non-working assets, was formed at the expense of its own funds. At the same time, this value continues to rise above the normal value for the year. In general, the probability of risk was determined as low. Now let's assess the risk of financial stability using the comparative indicators shown in Table 2 below. The comprehensive risk assessment model of the company's financial position is a classification of the company's financial position, which is presented in Table 2 below. We calculate this model using the point system shown in Table 2 next.

Table 2 - Model of integrated risk assessment of the company's financial condition

Indicators of financial condition	Value of the indicator rating	Criteria		Conditions for reducing the criterion
		High	down	
Absolute liquidity ratio - L2	20	0.5 and above - 20 points	Below 0.1-0 points	For each 0.1 point, a decrease of 4 points compared to 0.5 is obtained

Critical assessment coefficient - L3	18	1.5 and above - 18 points	Below 1	For each 0.1 point, a decrease of 3 points compared to 1.5 is obtained
Current liquidity ratio - L4	16,5	2 and above - 16.5 points	Below 1	For each 0.1 point, a decrease of 1.5 points compared to 2 is obtained
Capitalization ratio - U1	17	0.5 and above - 17 points	Below 0.4	For every 0.1 point, a decrease of 0.5 points compared to 0.8 points is obtained
Equity financing ratio - U2	15	0.5 more than 15 points	Below 0.1	For each 0.1 point, a decrease of 3 points compared to 0.5 is obtained
Financial stability factor - U5	13,5	0.8 more than 13.5 points	Below 0.5	For each 0.1 point, a decrease of 2.5 points compared to 0.8 is obtained
Total	100 points	-	-	-

Thus, depending on the accumulated score can be assigned to a particular class:

- Grade 1 (100-97 points) is an absolutely solvent and stable company. They have a successful, consciously structured property. Successful organizations;
- Grade 2 (96-67 points) is a company with normal financial condition. Their financial performance is close to the optimal value, but there is a certain lack of individual coefficients. Successful organizations;
- Grade 3 (66-37 points) is a company whose financial condition can be assessed as average. The analysis of the balance sheet shows the weakness of individual financial indicators;
- Grade 4 (36-11 points) is a company with unstable financial position. There are certain risks associated with contacting them. The capital structure is unsatisfactory and the solvency is low;
- Grade 5 (10-0 points) is a company in crisis. They are insolvent and financially unstable. Such companies are unprofitable.

In OIP LLP, the risk is assessed as follows: in terms of frequency or probability of onset and impact of the risk; using qualitative and quantitative methods; communicating individually or at the level of the whole organization; in terms of the calculation of the impact and the full impact after the application of the risk management method. The risk assessment process identifies the risks that are generally unfavorable for OIP LLP. Such risks are submitted to the Board of Directors of OIP LLP for a decision on their management. Initially, the risk assessment is carried out on a qualitative basis, followed by a quantitative assessment for the most significant risks. If even as a result of the quantitative assessment of the risk and its factors are not clearly identified, an expert assessment is carried out. Qualitative assessment provides accurate analytical information and is also useful in the development of risk financing methods [4-8].

Qualitative risk analysis includes the following stages: Conduct a survey of experts (employees of «OIP» LLP); Creating a risk map; Determining the priority of risks; Identify key risks.

Materials and methods. There are two indicators of risk assessment - the frequency or probability of risk and the size of the risk. Evaluation on a point scale is used to identify risks. To do this, use the following calculation formula:

Significance score = (frequency + implementation time) x effect x weight

$$C_{or} = (BK_i * PP_i), \quad i=1, \dots, n \quad (1)$$

where:

- n – total number of operational risk factors

The operating risk is calculated using the following formula:

$$OR = C_{or} \times TI \times 15\%, \quad (2)$$

where:

- OR – quantitative assessment of operational risk;

- C_{or} – operational risk coefficient;

- TI – the average amount of total income for the last three years.

It is also taken into account in the information given in Table 3 below.

Table 3 - Risk rating of OIP LLP

Risk significance score	Value of the risk rating, PP	Total Risk Value	Help
36-40	1,00	Extremely high	At the beginning of the project or at the stage of implementation, risk impact measures should be determined, if any, improved and ready for use

31-35	0,9	High	At the beginning of the project implementation or at the stage of implementation, risk impact measures should be determined, if any, improved and implemented in a short time
21-30	0,8	Average	At the beginning of the project implementation or at the stage of implementation, risk impact measures should be determined, if any, improved and applied at the approved optimal time
11-20	0,6	Low	The risks of this category should be monitored, but there is no need to prepare impact measures
0-10	0,5	Extremely low	Risks of this category should be taken under control, but there is no need to prepare impact measures

Qualitative assessment is based on interviews or a survey of experts to select the risk that is most important to the organization. Sometimes both methods can be used simultaneously. This excess can be caused by: insufficient accurate calculation of regulatory losses; changes in the volume of transportation of products for consumers in Kazakhstan and the volume of transit of neighboring countries; insufficient management of actual losses.

To avoid the possible risks mentioned above, you should pay attention to the following recommendations: Development of measures for retirement in the event of deterioration of the socio-economic situation; Comprehensive review of agreements, work with debtors and creditors; In order to enter the stock market, the company needs to increase the effectiveness of work with consultants in order to manage risks; Timely inspection of goods and identification of defects; Timely replenishment of centralized emergency funds; Monitoring of exchange rate fluctuations, monitoring, preparation of reports, determination of the amount of currency risk, taking measures in this regard; Regular monitoring of actual losses of transportation of goods, work on improving methods of forecasting losses, carrying out measures to reduce losses.

Risk management is the management of OIP LLP, which includes the process of developing and developing measures to compensate for financial losses at the onset of operational risk or to reduce the ineffectiveness. The general principles of risk management depend on the priority of the risk grouping:

- Group 1-dangerous or catastrophic risks. In relation to these risks, the policy of OIP LLC is to transfer them to counterparties if a decision is made to replace them for economic purposes. If it is impossible to avoid risk, then it is necessary to develop a comprehensive risk management program that includes financing, delay and control methods;

- Group 2-moderate risks. If the probability of risk being too high, it is necessary to develop a management plan for it;

- Group 3-low-level risks that do not require financing. Risk monitoring is carried out to make a decision when the risk limits are determined and its transfer to another group.

OIP LLP uses the following 4 methods of risk management: departure from the risk zone (departure from the risk zone); Risk Reduction and control; risk delay; risk financing.

Measures to overcome a crisis situation are combined into two different types of tactics in terms of their nature: the first tactic is called defensive, because its actions are aimed at accumulation. In particular, such measures as reducing all production and sales costs, preserving fixed assets and personnel will lead to a reduction in overall production. This type of tactic is used in cases of inefficient state of external obligations of the company; the second tactic - the priority tactic - is more effective, since it uses not only operational but also strategic measures. In addition to saving and resource-saving measures, such measures as active marketing, opening and research of New Sales markets, modernization of production based on modernization, renewal of fixed assets, introduction of new technologies are used in this tactic [9-14].

Let's outline the main steps for forecasting funding needs: creating a sales forecast using statistical or other methods; creating a variable cost forecast; drawing up a forecast of investments in fixed and working capital necessary to achieve the required sales volume; calculation of the need for external financing and search for appropriate sources, taking into account the principle of forming an optimal structure of sources of funds.

The first step is taken by marketers. The second, third and fourth steps are performed by financiers.

So, all calculations are made on the basis of three assumptions:

1. When sales increase by a certain percentage, variable expenses, current assets, and current liabilities increase by the same percentage. This means that both current assets and current liabilities represent a percentage earlier than sales revenue during the planned period.

2. The percentage of growth in the cost of fixed assets is calculated taking into account the presence of fixed assets that were not loaded at the beginning of the forecast period and through a given percentage of

increase in turnover in accordance with the technological conditions of business and the level of material and moral wear and tear of existing production facilities.

3. long-term liabilities and share capital are assumed without changes in the forecast. Retained earnings are projected taking into account the rate of distribution of net income to dividends and net profitability of the sold product: net income is added to the retained earnings of the main period (multiplying the estimated income from the sold product by the net return on the sold product), followed by dividends (deducting the estimated net income multiplied by the rate of distribution of net income by dividends).

The specific objectives of the financial strategy are as follows: increase your income; attracting investors; ensuring the financial stability of the company; improvement of the management system [15-17].

Results and discussion. The basis of strategic financial management of a company is strategic financial planning. Within its framework, the company's financial position is improved, determination and clarification of ways of economic development is carried out, ensuring the necessary level of profitability growth, and other financial indicators. In conclusion, it is important that all the functions of the company are aimed at implementing the planned strategy and achieving the goals set. Following all the above steps, a properly developed financial strategy in the company ensures strategic financial stability, allowing the company to freely maneuver funds, make payments on time and expand production. However, this stability should be optimal, since an excess of financial resources means a downtime of funds, and a lack of them hinders the development of the company.

The implementation of the above-mentioned goal is carried out by solving the following tasks: formation of highly liquid assets in the composition and volume of highly liquid assets necessary for the full functioning of the company's operating activities; maximum return (profitability) of highly liquid assets applied at the considered risk level); organization of business units' activities to achieve planned indicators; coordination of the activities of financial responsibility centers; control over deviations of financial plan indicators from actual results.

Direct implementation of risk management measures should not contradict the activities of the main production and management divisions of the company, and in some cases also have an ineffective impact on reporting indicators, since these measures require expenses that do not bring immediate income. Therefore, it is of great importance that the final decisions on risk management are made by the highest body of the company's management bodies.

Conclusion. Any company that is interested in reducing possible losses associated with financial risk should solve the following tasks for itself: identification and assessment of possible losses arising from financial risk; the company must decide whether it is responsible for certain risks, that is, whether it is responsible for them, or whether it is responsible for them to other entities; it is necessary to develop a risk management program, the main goal of which is to reduce possible losses.

**Сатымбекова К.Б.¹, Молдогазиева Г.М.¹, Иманбаева З.О.², Нурмаганбетова Б.К.³,
Керімбек Ғ.Е.^{4*}**

¹М. Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Шымкент, Қазақстан;

²Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, Ақтөбе, Қазақстан;

³Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті, Қызылорда, Қазақстан;

⁴Оңтүстік Қазақстан Медицина академиясы, Шымкент, Қазақстан.

E-mail: kerimbek2009@mail.ru

КОМПАНИЯНЫҢ ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙЫНЫҢ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫН БАСҚАРУДЫ ОҢТАЙЛАНДЫРУ ЖОЛДАРЫ

Аннотация. Заманауи жағдайда компанияның қаржылық жағдайын нығайту мен дамуына қол жеткізу мәселелерін компанияның қаржылық жағдайын жақсарту жолымен шешу қажеттілігімен анықталады. Компанияның қаржылық жағдайының тұрақтылығы нарықтық экономикадағы әлеуметтік-экономикалық прогрестің бірден-бір қозғаушы күші. Ал, бәсеке, тек қаржылық жағдайының тұрақтылығында сыртқы ынталандырушы қызметін атқарады. Қазіргі экономикалық тұрақсыздық жағдайында кез келген компанияның қаржылық жағдайы нарықтық қатынастарның қатысушылары үшін өзінің серіктестіктерінің немесе бәсекелестерінің шаруашылық қызметін бағалауда назар аударатын бірден-бір мәселе. Компанияның рентабельділігі – оның қызметінің табыстылығының

деңгейін көрсетеді. Компанияның қаржылық жағдайын талдау компания қызметінің қаржылық нәтижелерінің салыстырмалы көрсеткіштері болып табылатын қаржылық коэффициенттерін зерттеуден тұрады. Осы талдаудың нәтижелеріне сүйене отырып, компания басшылығы қаржылық жағдайын жақсартуға бағыттап басқаруға қатысты шешімдерін қабылдайды.

Отандық көптеген компаниялардың басым мәселелері – қолда бар қаржыны тиімді басқармаудан, әр түрлі сыртқы және ішкі факторлардың әсерінен болатын өзгерістерге сай жедел әрі дұрыс шешім қабылдай алмаудан, компанияның ағымдағы қызметін қамтамасыз етуші айналым активтерін дұрыс игермеуден туындайды. Айналым активтерін басқару нәтижесі осы компанияның іскерлік белсенділігінен көрініс табады. Нарықтық қатынастардың елімізде дамуымен бірге компаниялардың қызметінің тиімділігін арттыру бойынша басқару шешімдерін жасау мен қабылдаудағы жауапкершілігі мен дербестігі де артып келеді. Компанияның қаржылық, коммерциялық, өндірістік және өзге де шаруашылық қызметінің өзге түрлерінің нәтижелері өзара қорытынды көрсеткіштермен түрлі деңгейде тәуелді факторларға байланысты болады. Компанияны тиімді басқару үшін оның нарықтық экономиканың дамуының заманауи талаптарына кешенді талдау жасау қажет. Бүгінгі таңда компанияның қаржылық жағдайын талдаудың әлемдік тәжірибесінде талдау коэффициенттерінің негізінде іскерлік белсенділік көрсеткіші кеңінен қолданыла бастады. Бұл терминнің анықтамасын әр түрлі көзқарас тұрғысынан қарастыруға болады. Кең мағынада іскерлік белсенділік компанияның өнім, еңбек, капитал нарығындағы жылжуына бағытталған барлық шаралардың жиынтығы ретінде қолданылса, компанияның қаржылық-шаруашылық қызметін талдауда бұл термин компанияның ағымдағы өндірістік және коммерциялық қызметі ретінде қолданылады. Бұл мақалада компанияның қаржылық жағдайының тұрақтылығын басқаруды оңтайландыру бойынша негізгі мәселелер қарастырылған.

Түйінді сөздер: қаржы, тауар, айналым, актив, қаржылық тұрақтылық, өнім, еңбек, капитал, рентабельділік, тәуекел.

Сатымбекова К.Б.¹, Молдогазиева Г.М.¹, Иманбаева З.О.², Нурмаганбетова Б.К.³, Керимбек Г.Е.^{4*}

¹Южно-Казахстанский университет имени М. Ауэзова, Шымкент, Казахстан;

²Актюбинский региональный университет имени К. Жубанова, Актөбе, Казахстан;

³Кызылординский университет имени Коркыт Ата, Кызылорда, Казахстан;

⁴Южно-Казахстанская Медицинская академия, Казахстан, Шымкент, Казахстан.

E-mail: kerimbek2009@mail.ru

ПУТИ ОПТИМИЗАЦИИ УПРАВЛЕНИЯ УСТОЙЧИВОСТЬЮ ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ КОМПАНИИ

Аннотация. В современных условиях вопросы укрепления финансового состояния и достижения развития компании определяются необходимостью улучшения его финансового состояния. Устойчивость финансового состояния компании является единственным двигателем социально-экономического прогресса в рыночной экономике. А конкуренция только в устойчивости финансового положения выполняет внешнюю стимулирующую функцию. В условиях нынешней экономической нестабильности финансовое положение любой компании является для участников рыночных отношений единственным вопросом, на который обращают внимание при оценке хозяйственной деятельности своих партнеров или конкурентов. Рентабельность компании отражает уровень платежеспособности ее деятельности. Анализ финансового состояния компании состоит в исследовании финансовых коэффициентов, являющихся относительными показателями финансовых результатов деятельности компании. Исходя из результатов данного анализа, руководство компании принимает управленческие решения, направленные на улучшение финансового состояния.

Приоритетные проблемы многих отечественных компаний – неэффективное управление имеющимися финансами, неспособность принимать оперативные и правильные решения в соответствии с изменениями, вызванными различными внешними и внутренними факторами, неправильное освоение оборотных активов, обеспечивающих текущую деятельность компании. Результат управления оборотными активами отражается на деловой активности данной компании. Вместе с развитием рыночных отношений в стране повышается ответственность и самостоятельность

компаний в разработке и принятии управленческих решений по повышению эффективности их деятельности. Результаты финансовой, коммерческой, производственной и иной хозяйственной деятельности компании с другими видами взаимных итоговых показателей зависят в разной степени от множества факторов. Для эффективного управления компанией необходим ее комплексный анализ современных требований развития рыночной экономики. На сегодняшний день в мировой практике анализа финансового состояния компании широко используется показатель деловой активности на основе аналитических коэффициентов. Определение этого термина можно рассматривать с разных точек зрения. В широком смысле, если деловая активность используется как совокупность всех мер, направленных на продвижение компании на рынке товаров, труда, капитала, то при анализе финансово-хозяйственной деятельности компании этот термин используется как текущая производственная и коммерческая деятельность компании. В данной статье рассмотрены основные вопросы по оптимизации управления устойчивостью финансового состояния компании.

Ключевые слова: финансы, товар, оборот, актив, финансовая устойчивость, продукция, труд, капитал, рентабельность, риск

Information about authors:

Satymbekova Katira – candidate of economic sciences, head of the department «Accounting and audit», Auezov University. E-mail: satymbekova72@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-1437-5925>;

Moldogaziyeva Gulnara – candidate of economic sciences, Associate Professor of the chair «Management and Marketing» M.Auezov Kazakhstan University, e-mail: beibita@mail.ru. <https://orcid.org/0000-0002-1491-0107>;

Imanbayeva Zauresh Otegenkyzy – candidate of economic sciences, docent of «Public Administration, Finance, and Marketing», K.Zhubanov Aktobe Regional University. E-mail: utegen_z_78@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0001-6604-4135>;

Nurmaganbetova Begzat – candidate of economic Sciences, senior lecturer, Department of Finance, Kyzylorda University the Korkyt Ata. E-mail: nbegzat@mail.ru. <https://orcid.org/0000-0002-8661-2555>;

Kerimbek Galymzhan – candidate of economic sciences, docent, South Kazakhstan Medical Academy. E-mail: kerimbek2009@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0003-0563-8399>.

REFERENCES:

- [1] Dyusenbayev K.Sh., Tulegenov E.T., Zhumagaliyeva Zh.G., Analysis of the financial situation of the Enterprise / textbook. - Almaty: Economy. 2001. p.29.
- [2] Sheremet, A.D., Sayfulin R.S., Financial analysis technique. - M.: INFRAM, 1995. p.38.
- [3] Kovalev V.V. «Workshop on Analysis and Financial Management». Moscow, Finance and Statistics, 2006. p.99.
- [4] Maysigova L., Satymbekova K., Nurgaliyeva A., Imanbayeva Z., Kerimbek G. «Main ways to improve the financial condition of the enterprise». Bulletin the National academy of sciences of the Republic of Kazakhstan. Volume 4, Number 386 (2020), 198-206. <https://doi.org/10.32014/2020.2518-1467.120>.
- [5] Kubyshkin I. «The use of financial analysis for company management.» // Financial Director. - 2005.-№4.
- [6] Popova, M. «How to bring an enterprise out of the financial crisis.» // Financial director.-2005. -№3.
- [7] Rumyantseva E.E. «New Economic Encyclopedia» .- Moscow, Infra-M, 2006. p. 78.
- [8] Savitskaya G.V. «Analysis of the economic activity of the enterprise.» - Moscow, Infra-M, 2006. p.63.
- [9] Trokhina, S.D., Ilyina, V.A., Morozova T.F. «Management of the financial condition of the enterprise.» // Financial management. -2004.
- [10] Financial management. / Under. ed. Stoyanova E.S. - M.: Perspective, 2006. p.154.
- [11] Sheremet A.D. «Theory of Economic Analysis».-Moscow, Infra-M, 2006. p. 185.
- [12] Berstembayeva R.K., Rubenkova N.B., Toyzhigitova Zh.A. «Financial mechanism for supporting entrepreneurs and hedging their risks». Reports of the national academy of sciences of the republic of Kazakhstan. Volume 2, Number 324 (2019), 80-85. <https://doi.org/10.32014/2019.2518-1483.41>.
- [13] Ilyasov K.K., Melnikov V.D. Finance. Textbook for economic specialties of universities. - Almaty, 2002. p.97.
- [14] Kulpybaev S.K., Bayazitova Sh. The ory of Finance. Training manual. Almaty: Merey publ., 2001. p.154.
- [15] Aitmakhanov N.E., Sariyev R.T., Bakbergenov Zh.T. Analysis of the financial situation of the Enterprise / text book.- Almaty: Economy. 2009. p.169.
- [16] Kovalev V.V. Financial analysis: methods and procedures. –M.: Finance and statistics, 2002. p.158.
- [17] Naletova I.A. Analysis of financial and economic activities: textbook / -M.: FORUM. INFRA - M., 2004. p.320.

НОВЫЙ ВКЛАД В ПЕДАГОГИЧЕСКУЮ НАУКУ КАЗАХСТАНА

В последние годы я консультирую молодых ученых, но в основном читаю новые научные труды ученых страны. Среди них особо выделил бы работу академика Национальной академии наук Республики Казахстан, доктора педагогических наук, профессора Абылкасымовой А.Е. «Модернизация системы образования в Республике Казахстан» на трех языках – казахском, русском и английском. Научное издание (Алматы: Мектеп, 2021. – 218с.). Данную работу она посвятила предстоящему 30-летию независимости страны. Рецензентами являются экс-министры образования и науки Казахстана – Президент Национальной академии наук РК, академик, доктор химических наук, профессор Журинов М.Ж. и ректор Казахского национального университета имени аль-Фараби, почетный академик Национальной академии наук РК, доктор филологических наук, профессор Туймебаев Ж.К., работа рекомендована Ассоциацией высших учебных заведений РК.

Вышеперечисленное придает большую весомость выполненному профессором Абылкасымовой А.Е. научному труду.

Однако прежде чем перейти к анализу работы хотел бы сказать о следующем. В учебниках советского периода развития Казахстана сказано: «Казахи вели кочевой и полукочевой образ жизни, не имели письменности и население почти поголовно было безграмотным». Это утверждение соответствует истине лишь отчасти. Дело в том, что до Октябрьской революции 1917 года казахское население пользовалось арабским алфавитом и латиницей, однако точных статистических данных по численности людей, владеющих арабской письменностью нет.

Система образования страны является ключевой для любого народа, которая стремится и движется по прогрессивному пути развития, чтобы не отстать от передовых государств мира. И нам важно было изучить этапы и направления развития Казахстана во многих сферах, и, прежде всего, в системе образования. Отрадно, что эту огромную работу смогла реализовать ученый-педагог в лице профессора Абылкасымовой А.Е. В своей работе она разделила развитие системы образования в Казахстане на различные этапы в жизнедеятельности казахского народа – средневековый, период присоединения к Российской империи (1731-1917гг.) и советский (1918-1991гг.). Автор показала, что казахи не на пустом месте строили будущее своего образования, при этом преодолели множество трудностей.

Известно, что в современном мире достойны уважения только те народы, которые помнят и чтят свою историю какой-бы она не была, хорошо знают достижения и проблемы сегодняшнего дня, и на основе этих знаний создают будущее своего государства и живущего в ней народа. Благодаря таким научным работам мы по крупицам возрождаем историю казахского народа в прошлом в различных отраслях знаний.

В настоящее время казахстанцам важно знать в каком направлении должна развиваться система образования Казахстана, эту проблему автор смогла раскрыть в первом разделе своего труда «О тенденциях развития системы образования в современном мире».

В целом, научное издание посвящено изучению и анализу состояния и развития системы общего среднего и высшего образования, в том числе педагогического образования и повышения квалификации педагогических работников, в постсоветский период становления и развития независимого Казахстана.

Государственная политика Республики Казахстан в области образования после 1991 года осуществлялась в направлении реформирования законодательной базы, изменения системы управления и финансирования в контексте поставленной Главой государства Н.Назарбаевым задачи по качественному преобразованию всей системы образования, которое является одним из основных элементов становления суверенного государства, его реальной политической и экономической независимости. В этой связи модернизация образования напрямую связывалась с проблемами развития всего общества и изменениями, происходящими в политике, идеологии, экономике и социальной сфере.

Современная система образования нашей страны была заложена в конце 90-х годов прошлого

века тремя базовыми документами: Законом «Об образовании», Государственной программой «Образование» и Государственными стандартами образования, при этом главным системообразующим принципом реформы стал переход от модели «образование для всех» к модели «образование по выбору».

Профессор Абылкасымова А.Е. всесторонне осветила ход реформирования системы общего среднего образования в Казахстане, которая в последние годы проводилась в следующих направлениях – введения 12-летнего образования; изменения содержания образования и методики обучения; обязательного изучения трех языков (казахский, русский, английский); развития электронного обучения; введения подушевого финансирования; строительства новых зданий для школ, которые стали оснащаться современным оборудованием и техникой.

Модернизация системы образования была ориентирована на обеспечение равного доступа школьников к качественному среднему образованию, независимо от их национальности и места проживания, а также удовлетворение потребности каждой личности, всего общества и государства в целом. В основу программ образования для всех уровней заложена система ценностей патриотического Акта «Мәңгілік Ел» – казахстанский патриотизм, гражданская ответственность, уважение к труду и т.п.

Большое внимание автор в своей работе уделила развитию высшего образования, при которой основной тенденцией стал отказ от государственной монополии на образование. Как следствие, на равных условиях начал развиваться негосударственный сектор образования и он получил достойное место в обществе.

Можно и дальше перечислять все достижения страны за 30-летний период нашей независимости, о которых все мы хорошо знаем. Для нас более важным является то, что автор сумела с научной точки зрения всесторонне и широко раскрыть достижения нашего государства в модернизации системы образования в соответствии с тенденциями ее развития в мире. В итоге Республика Казахстан во многом успешно вписалась в мировое образовательное пространство. Несомненно, главную направляющую и координирующую роль в этом сыграл Елбасы – первый Президент нашего государства Нурсултан Абишевич Назарбаев, о чем профессор Абылкасымова А.Е. достаточно подробно раскрыла в своем научном труде.

**Академик Национальной академии
наук Республики Казахстан, доктор
философских наук, профессор
Кшибек Досмухамед Кшибекевич**

МАЗМҰНЫ

ЭКОНОМИКА

Абиева С.Н., Медуханова Л.А. Қанабекова М.А. ҚАЗАҚСТАНДА ВАЛЮТАЛЫҚ РЕТТЕУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	6
Айбосынова Д.А., Урузбаева Н.А. НҰР-СҰЛТАН ҚАЛАСЫНЫҢ ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА БИЗНЕСІ: ДАМУ ДИНАМИКАСЫ МЕН СИПАТТАМАСЫ.....	14
Бейсембекова С.Х., Сихимбаев М.Р., Сихимбаева Д.Р. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ЖЕР ҚОЙНАУЫН ПАЙДАЛАНУДЫ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ.....	22
Жағыпарова А.О., Алибекова Б.А., Курманалина А., Бекбусинова Г.К., Баева Д.А. COVID-19 ПАНДЕМИЯСЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ ӘЛЕМДІК ЭКОНОМИКАҒА ӘСЕРІ.....	29
Касенбаев Ғ.С., Қайдарова Л.Қ., Рахметуллина Ш.Ж., Керимова У.К., Рахимжанова Г.М. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ АЗЫҚ-ТҮЛІК ӨНІМДЕРІНЕ ҚОЛЖЕТІМДІЛІК - АЗЫҚ-ТҮЛІК ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДІҢ НЕГІЗІ.....	39
Макаров А.Н., Жакупова Б.А., Нурманов А.О., Сексенова А.Т., Жиенбаев Ұ.Б. КӘСІПОРЫНДА ҚАРЖЫЛЫҚ ЖОСПАРЛАУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ НЕГІЗГІ МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ОНЫ ШЕШУ ЖОЛДАРЫ.....	47
Мархаева Б.А., Бейсенова М.У., Жаздыкбаева Д.П. ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДЕПОЗИТТЕРГЕ КЕПІЛДІК БЕРУ ҚОРЫНЫҢ ҚАРЖЫЛЫҚ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫН БАҒАЛАУ.....	55
Мурсалова Х.Н., Баймагамбетова Л.К., Алимбетов У.С., Турдиева З.М., Апышева А.А. ЕАЭО ШЕҢБЕРІНДЕ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ИНТЕГРАЦИЯСЫНЫҢ ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУ БАҒЫТТАРЫ.....	63
Нурмухаметов Н.Н., Абдикадирова А.А., Әбенев Е.М., Петров А.М. ЦИФРЛЫҚ ЭКОНОМИКА ЖАҒДАЙЫНДА ШАҒЫН КӘСІПОРЫНДАРДЫҢ БӘСЕКЕЛЕСТІК АРТЫҚШЫЛЫҚТАРЫНЫҢ СТРАТЕГИЯСЫН ӘЗІРЛЕУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	70
Панзабекова А.Ж., Жанбозова А.Б., Дигель И.Е. УРБАНИСТИКАНЫҢ ЗАМАНАУИ ТҰЖЫРЫМДАМЛАРЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ COVID-19 ПАНДЕМИЯСЫНАН KEЙІН ҚАЛАЛАРДЫ ДАМЫТУДА ҚОЛДАНУ.....	78
Сатымбекова К.Б., Молдогазиева Г.М., Иманбаева З.О., Нурмаганбетова Б.К., Керімбек Ғ.Е. КОМПАНИЯНЫҢ ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙЫНЫҢ ТҰРАҚТЫЛЫҒЫН БАСҚАРУДЫ ОҢТАЙЛАНДЫРУ ЖОЛДАРЫ.....	87
Тилеубергенев Е.М., Садуакасов Ш.С., Конуспаев Р.К., Сейтахметова Н.Л. ШАҒЫН БИЗНЕС КӘСІПОРЫНДАРЫНЫҢ ҚАРЖЫЛЫҚ СТРАТЕГИЯСЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	94
Тулегенова Ж.У., Бекбусинова Г.К., Баймбетова А.Б., Турчкенова Р.А., Луневски С. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ САЛЫҚ САЯСАТЫНДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК САЛЫҚ АУДИТІ.....	99

Шаяхметова Л.М., Майдырова А.Б., Молдажанов М.Б. ЕРЕКШЕ ҚОРҒАЛАТЫН ТАБИҒИ АУМАҚТАРДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТУРИЗМ ИНДУСТРИЯСЫНЫҢ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ӘЛЕУЕТІН БАҒАЛАУ.....	107

ПЕДАГОГИКА

Бабаханов Ф.Б., Жолдасбекова С.А., Момбек Ә.Ә., Кривирадева Б.И., Әбуов Ә.Е. ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРНЫНДАҒЫ САПА МЕНЕДЖМЕНТІН ЖЕТІЛДІРУ.....	114

Дүйсенбеков Е.Б., Питер Жак, Тұргынбаева Б.А., Әріпбаева Л.Ш., Досқара А.Т. ҚАЗІРГІ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНДЕ МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ПЕДАГОГИҚАЛЫҚ МАМАНДЫҚТАРЫНА ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҚТАРЫН ДАМЫТУ.....	120

Жанбеков Х.Н., Маликқызы Л., Сагимбаева А.Е., Нұғманова Л.А. БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРДІҢ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ БІЛІМІ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛКТИ ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ МАҢЫЗДЫ ШАРТЫ РЕТІНДЕ.....	126

Рамазанов Т.Б., Шормақова А.Б. ҚАЗІРГІ МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ДИАЛОГ ҚҰРУДАҒЫ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	132

Сифазы А.Қ., Бирова Я., Балтабаева Г.С., Ескиндиrowa М.Ж., Ауельбекова А.У. ҚАЗІРГІ АУДАРМА ТЕОРИЯСЫНДАҒЫ ІЛЕСПЕ АУДАРМАДА СИНТАКСИСТІК ТҮСІНДІРМЕНІ ҚОЛДАНУ.....	140

ФИЛОЛОГИЯ

Даулетова М.Т. КОНЦЕПТ КОГНИТИВТИ ЛИНГВИСТИКА МЕН ЛИНГВОМӘДЕНИЕТТАНУДЫҢ НЕГІЗГІ БІРЛІГІ РЕТІНДЕ.....	146

Қалиева А.Қ., Әмірбаева Ш.М. М.О. ӘУЕЗОВ ӘНГІМЕЛЕРІНДЕГІ ҰЛТТЫҚ ПЕЙЗАЖ ПОЭТИКАСЫ.....	153

Нұрмұратов С.Е., Ошақбаева Ж.Б., Қоңырбаева Ж.М. ҚОҒАМНЫҢ РУХАНИ ЖАҢҒЫРУЫНДАҒЫ МАҚАЛ-МӘТЕЛДЕРДІҢ ОРНЫ МЕН РӨЛІ.....	160

Сұлтанқызы Ж.С., Сейтахметова Н.Л. ТІЛДІК САНАНЫҢ МӘДЕНИ-ФИЛОСОФИЯЛЫҚ ШЫҒУ ТЕГІ ЖӘНЕ ОНЫҢ КОГНИТИВИЗМДІ ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ РӨЛІ.....	168

Төремұратова Қ.Ж., Бейхан З. ТІЛ – ҚАЗАҚ МӘДЕНИЕТІН ЖАҢҒЫРТУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ.....	173

САЯСАТТАНУ

Дунаев В.Ю., Курганская В.Д., Сейдуманов А.С. САЯСИ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ ФАКТОРЛЫҚ ТАЛДАУДАҒЫ "СЕБЕП ШҰҢҚЫРЫ"	178

Жаманқараев Ж.С., Симтиков Ж.К. САНКЦИЯЛАР ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ САЯСАТТАҒЫ ОРНЫ: ТӘУЕКЕЛДЕРДІ АЗАЙТУ ӘДІСТЕРІ МЕН ТӘСІЛДЕРІ.....	187

Қадыржанов Р.Қ., Ешпанова Д.Д. ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҰЛТТЫҚ ҚҰРЫЛЫСЫНДАҒЫ ГОМОГЕНДІЛІК ЖӘНЕ ГЕТЕРОГЕНДІЛІК.....	194

Нысанбаева А. ҚАЗАҚСТАН МӘДЕНИ САЯСАТЫНЫҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	201
Хамидов А.А. «ЧЖОУ И» КАНОНЫНЫҢ ЕКІ ИДЕЯЛЫҚ-ӘДІСТЕМЕЛІК ЕРЕЖЕСІ.....	208

ТАРИХ

Әпендиев Т.Ә. 1945-1955 жж. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ АУЫЛ ХАЛҚЫНЫҢ ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ ЖАҒДАЙЫ.....	215
Джалилов З.Г., Батырхан Б.Ш. БАТЫС ЕУРОПАНЫҢ ШЫҒЫС ЖЕРОРТА ТЕҢІЗІНДЕГІ САЯСАТЫ ТАРИХЫНАН.....	227
Селкебаева А., Сұлтанбеков Ш.С., Әстемес Г., Ыбырай С.Б., Ергешов Е.Т. «ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫ» ПӘНІН ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІНДЕГІ ТҰЖЫРЫМДАМАЛЫҚ ӘДІС.....	237
Шашаев Ә.Қ., Мрзабаева Р.Ж., Сүлеймен С. XX ҒАСЫРДЫҢ 20-30 ЖЫЛДАРДАҒЫ ҚОҒАМДЫҚ НЕГІЗДЕ ҚҰРЫЛҒАН ҚОҒАМДЫҚ ҰЙЫМДАРДЫҢ ҚЫЗМЕТІ.....	245

ҚҰҚЫҚТАНУ

Аюпова З.К., Кусайнов Д.У., Рахметулина Б.С., Алимбетова Ж.А., Сапаров Б.Ж. ТЕРРОРИЗМ МЕН ДІНИ ЭКСТРЕМИЗМГЕ ҚАРСЫ КҮРЕСТІҢ ЗАҢНАМАЛЫҚ Н ЕГІЗДЕРІ.....	250
Балтабаев Е., Гирдвойн П., Сомжүрек Б.Ж., Усерова А.Н., Апахаев Н.Ж. СПОРТШЫЛАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫН ҚОРҒАУДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚҰҚЫҚ: ҚАЗАҚСТАН МЕН ПОЛЫША МЫСАЛЫНДА.....	256
Қуатова А.Ә., Көшербаев Ж.Ә., Бопабаев Е.Ч., Мороз С.П., Адырбеков Д.Т. ОРТАЛЫҚ АЗИЯДАҒЫ ЖЕР АЙНАЛЫМЫН ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕУ МӘСЕЛЕСІ: ҚАЗАҚСТАН ЖАҒДАЙЫ.....	266

ҚР ҰҒА АКАДЕМИКТЕРІНІҢ ЖЕТІСТІКТЕРІ

КІШІБЕКОВ Д.К. ҚАЗАҚСТАННЫҢ ПЕДАГОГИКА ҒЫЛЫМЫНА ҚОСЫЛҒАН ЖАҢА ҮЛЕС!.....	274

СОДЕРЖАНИЕ

ЭКОНОМИКА

Абиева С.Н., Медуханова Л.А. Канабекова М.А. ОСОБЕННОСТИ ВАЛЮТНОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ В КАЗАХСТАНЕ.....	6
Айбосынова Д.А., Урузбаева Н.А. МАЛЫЙ И СРЕДНИЙ БИЗНЕС Г. НУР-СУЛТАН: ДИНАМИКА РАЗВИТИЯ И ХАРАКТЕРНЫЕ ЧЕРТЫ.....	14
Бейсембекова С.Х., Сихимбаев М.Р., Сихимбаева Д.Р. ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ НЕДРОПОЛЬЗОВАНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН.....	22
Жагыпарова А.О., Алибекова Б.А., Курманалина А., Бекбусинова Г.К., Баева Д.А. ПАНДЕМИЯ COVID-19 И ЕЕ ВЛИЯНИЕ НА МИРОВУЮ ЭКОНОМИКУ.....	29
Касенбаев Г.С., Кайдарова Л.К., Рахметуллина Ш.Ж., Керимова У.К., Рахимжанова Г.М. ДОСТУПНОСТЬ ПРОДУКТОВ ПИТАНИЯ – ОСНОВА ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В КАЗАХСТАНЕ.....	39
Макаров А.Н., Жакупова Б.А., Нурманов А.О., Сексенова А.Т., Жиенбаев Ү.Б. ОСНОВНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ОРГАНИЗАЦИИ ФИНАНСОВОГО ПЛАНИРОВАНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ.....	47
Мархаева Б.А., Бейсенова М.У., Жаздыкбаева Д.П. ОЦЕНКА ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ КАЗАХСТАНСКОГО ФОНДА ГАРАНТИРОВАНИЯ ДЕПОЗИТОВ.....	55
Мурсалова Х.Н., Баймагамбетова Л.К., Алимбетов У.С., Турдиева З.М., Апышева А.А. НАПРАВЛЕНИЯ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ КАЗАХСТАНА В РАМКАХ ЕАЭС.....	63
Нурмухаметов Н.Н., Абдикадилова А.А., Эбенев Е.М., Петров А.М. ОСОБЕННОСТИ РАЗРАБОТКИ СТРАТЕГИИ КОНКУРЕНТНЫХ ПРЕИМУЩЕСТВ МАЛЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ.....	70
Панзабекова А.Ж., Жанбозова А.Б., Дигель И.Е. СОВРЕМЕННЫЕ КОНЦЕПЦИИ УРБАНИСТИКИ И ИХ ПРИМЕНЕНИЕ ДЛЯ РАЗВИТИЯ ГОРОДОВ ПОСЛЕ ПАНДЕМИИ COVID-19 ¹	78
Сатымбекова К.Б., Молдогазиева Г.М., Иманбаева З.О., Нурмаганбетова Б.К., Керимбек Г.Е. ПУТИ ОПТИМИЗАЦИИ УПРАВЛЕНИЯ УСТОЙЧИВОСТЬЮ ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ КОМПАНИИ.....	87
Тилеубергенов Е.М., Садуакасов Ш.С., Конуспаев Р.К., Сейтахметова Н.Л. ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ФИНАНСОВОЙ СТРАТЕГИИ ПРЕДПРИЯТИЙ МАЛОГО БИЗНЕСА.....	94
Тулегенова Ж.У., Бекбусинова Г.К., Баймбетова А.Б., Турчекенова Р.А., Луневски С. ГОСУДАРСТВЕННЫЙ НАЛОГОВЫЙ АУДИТ В НАЛОГОВОЙ ПОЛИТИКЕ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....	99

Шаяхметова Л.М., Майдырова А.Б., Молдажанев М.Б. ОЦЕНКА ИНВЕСТИЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА ИНДУСТРИИ ТУРИЗМА КАЗАХСТАНА НА ОСОБО ОХРАНЯЕМЫХ ПРИРОДНЫХ ТЕРРИТОРИЯХ.....	107

ПЕДАГОГИКА

Бабаханов Ф.Б., Жолдасбекова С.А., Момбек А.А., Кривирадева Б.И., Абуов А.Е. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕНЕДЖМЕНТА КАЧЕСТВА В ВЫСШЕМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ.....	114

Дуйсенбеков Е.Б., Питер Жак, Тургунбаева Б.А., Арипбаева Л.Ш., Доскара А.Т. РАЗВИТИЕ ИНТЕРЕСА ШКОЛЬНИКОВ К ПЕДАГОГИЧЕСКИМ ПРОФЕССИЯМ В СОВРЕМЕННОЙ СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ.....	120

Жанбеков Х.Н., Маликқызы Л., Сагимбаева А.Е., Нұғманова Л.А. ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ ОБРАЗОВАННОСТЬ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ КАК ВАЖНОЕ УСЛОВИЕ ФОРМИРОВАНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ.....	126

Рамазанов Т.Б., Шормакова А.Б. ОСОБЕННОСТИ ПОСТРОЕНИЯ ДИАЛОГА СОВРЕМЕННЫХ ШКОЛЬНИКОВ.....	132

Сигазы А.Қ., Бирова Я., Султанбеков Ш.С., Ескиндинова М.Ж., Ауельбекова А.У. СИНТАКСИЧЕСКОЕ РАЗВЕРТЫВАНИЕ В СИНХРОННОМ ПЕРЕВОДЕ В СОВРЕМЕННОЙ ТЕОРИИ ПЕРЕВОДА.....	140

ФИЛОЛОГИЯ

Даулетова М.Т. КОНЦЕПТ КАК ОСНОВНАЯ ЕДИНИЦА КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ И ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИИ.....	146

Калиева А.К., Амирбаева Ш.М. ПОЭТИКА НАЦИОНАЛЬНОГО ПЕЙЗАЖА В РАССКАЗАХ М.О. АУЭЗОВА.....	153

Нурмуратов С.Е., Ошакбаева Ж. Б., Коньырбаева К. М. МЕСТО И РОЛЬ ПОСЛОВИЦ И ПОГОВОРОВ В ДУХОВНОЙ МОДЕРНИЗАЦИИ ОБЩЕСТВА.....	160

Сұлтанқызы Ж.С., Сейтахметова Н.Л. КУЛЬТУРФИЛОСОФСКИЕ ИСТОКИ ЯЗЫКОВОГО СОЗНАНИЯ И ЕГО РОЛЬ В ФОРМИРОВАНИИ КОГНИТИВИСТИКИ.....	168

Туремуратова К.Ж., Бейхан З. ЯЗЫК КАК ФАКТОР ВОЗРОЖДЕНИЯ КАЗАХСКОЙ КУЛЬТУРЫ.....	173

ПОЛИТОЛОГИЯ

Дунаев В.Ю., Курганская В.Д., Сейдуманов А.С. «ВОРОНКА ПРИЧИННОСТИ» В ФАКТОРНОМ АНАЛИЗЕ ПОЛИТИЧЕСКИХ РИСКОВ.....	178

Жаманкараев Ж.С., Симтиков Ж.К. САНКЦИИ И ИХ МЕСТО В МЕЖДУНАРОДНОЙ ПОЛИТИКЕ: МЕТОДЫ И СПОСОБЫ МИНИМИЗАЦИИ РИСКОВ.....	187

Кадыржанов Р.К., Ешпанова Д.Д.,
ГОМОГЕННОСТЬ И ГЕТЕРОГЕННОСТЬ В НАЦИОНАЛЬНОМ СТРОИТЕЛЬСТВЕ
КАЗАХСТАНА.....194

Нысанбаева А.
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ КУЛЬТУРНОЙ ПОЛИТИКИ КАЗАХСТАНА.....201

Хамидов А.А.
ДВА МИРОВОЗЗРЕНЧЕСКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИХ ПОЛОЖЕНИЯ КАНОНА «ЧЖОУ И».....208

ИСТОРИЯ

Апендиев Т.А.
ДЕМОГРАФИЧЕСКАЯ СИТУАЦИЯ НАСЕЛЕНИЯ В СЕЛАХ КАЗАХСТАНА 1945-1955 гг.215

Джалилов З.Г., Батырхан Б.Ш.
К ИСТОРИИ ПОЛИТИКИ ЗАПАДНОЙ ЕВРОПЫ В ВОСТОЧНОМ СРЕДИЗЕМНОМОРЬЕ.....227

Селкебаева А.Т., Султанбеков Ш.С., Астемес Г., Ыбырай С.Б., Ергешов Е.Т.
КОНЦЕПТУАЛЬНЫЙ ПОДХОД В МЕТОДИКЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ДИСЦИПЛИНЫ
«ИСТОРИЯ КАЗАХСТАНА».....237

Шашаев Ә.Қ., Мрзабаева Р.Ж, Сүлеймен С.
ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ОБЩЕСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ, СОЗДАННЫХ НА ОБЩЕСТВЕННЫХ
НАЧАЛАХ В 20-30-Е ГОДЫ ХХ В.245

ЮРИСПРУДЕНЦИЯ

Аюпова З.К., Кусайнов Д.У., Рахметулина Б.С., Алимбетова Ж.А., Сапаров Б.Ж.
ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫЕ ОСНОВЫ БОРЬБЫ С ТЕРРОРИЗМОМ И РЕЛИГИОЗНЫМ
ЭКСТРЕМИЗМОМ.....250

Балтабаев Е., Гирдвойн П., Сомжурек Б.Ж., Усерова А.Н., Апахаяев Н.Ж.
МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО В ЗАЩИТЕ ПРАВ СПОРТСМЕНОВ: НА ПРИМЕРЕ
КАЗАХСТАНА И ПОЛЬШИ.....256

Куатова А.А., Кошербаев Ж.А., Бопабаев Е.Ч., Мороз С.П., Адырбеков Д.Т.
ПРОБЛЕМА ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ОБОРОТА ЗЕМЕЛЬ В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ:
НА ПРИМЕРЕ КАЗАХСТАНА.....266

ДОСТИЖЕНИЯ АКАДЕМИКОВ НАН РК

КШИБЕКОВ Д.К.
НОВЫЙ ВКЛАД В ПЕДАГОГИЧЕСКУЮ НАУКУ КАЗАХСТАНА.....274

CONTENTS

ECONOMICS

Abieva S.N., Medukhanova L.A., Kanabekova M.A. FEATURES OF CURRENCY REGULATION IN KAZAKHSTAN.....	6
Aibossynova D.A., Uruzbayeva N.A. SMALL AND MEDIUM-SIZED BUSINESSES IN NUR-SULTAN CITY: DEVELOPMENT DYNAMICS AND CHARACTERISTIC FEATURES.....	14
Beisembekova S.Kh., Sikhimbayev M.R., Sikhimbayeva D.R. PUBLIC ADMINISTRATION OF SUBSOIL USE IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	22
Zhagyparova A.O., Alibekova B., Kurmanalina A., Bekbusinova G.K., Bayeva D.A. THE COVID-19 PANDEMIC AND ITS IMPACT ON THE GLOBAL ECONOMY.....	29
Kassenbayev G.S., Kaidarova L.K., Rakhmetullina SH.ZH., Kerimova U.K., Rakhimzhanova G.M. FOOD AVAILABILITY AS THE BASIS OF FOOD SECURITY IN KAZAKHSTAN.....	39
Makarov A., Zhakupova B., Nurmanov A., Seksenova A., Zhienbayev U. THE MAIN PROBLEMS OF ORGANIZING FINANCIAL PLANNING AT THE ENTERPRISE AND WAYS TO SOLVE IT.....	47
Markhayeva B.A., Beisenova M.U., Zhazdykbayeva D.P. FINANCIAL SUSTAINABILITY ASSESSMENT OF THE KAZAKHSTAN DEPOSIT INSURANCE FUND.....	55
Mursalova Kh.N., Baimagambetova L.K., Alimbetov U.S., Turdieva Z.M., Apysheva A.A. DIRECTIONS FOR IMPROVING EFFICIENCY OF ECONOMIC INTEGRATION OF KAZAKHSTAN WITHIN THE EAEU.....	63
Nurmuhametov N.N., Abdikadirova A.A., Abenov E.M., Petrov A.M. STRATEGY DEVELOPMENT FEATURES OF SMALL ENTERPRISES.....	70
Panzabekova A.Zh., Zhanbozova A.B., Digel I.E. MODERN URBAN CONCEPTS AND THEIR APPLICATION FOR CITY DEVELOPMENT AFTER COVID-19 PANDEMIC.....	78
Satymbekova K., Moldogaziyeva G., Imanbayeva Zh., Nurmaganbetova B., Kerimbek G. WAYS TO OPTIMIZE THE MANAGEMENT OF THE STABILITY OF THE COMPANY'S FINANCIAL POSITION.....	87
Tileubergenov E.M., Saduakasov Sh.S., Konuspayev R.K., Seitakhmetova N.L. FEATURES OF FORMING THE FINANCIAL STRATEGY OF SMALL BUSINESSES.....	94
Tulegenova Zh.U., Bekbusinova G.K., Baymbetova A.B., Turchekenova R., Lunevski S. STATE TAX AUDIT IN THE TAX POLICY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	99
Shayakhmetova L.M., Maydirova A.B., Moldazhanov M.B. ASSESSMENT OF THE INVESTMENT POTENTIAL OF THE TOURISM INDUSTRY OF KAZAKHSTAN IN SPECIALLY PROTECTED NATURAL AREAS.....	107

PEDAGOGY

Babakhanov F.B., Zholdasbekova S.A., Mombek A.A., Kriviradeva B.I., Abuov A.E. IMPROVING QUALITY MANAGEMENT IN A HIGHER EDUCATION INSTITUTION.....	114
Duisenbekov E.B., Peter Ziak, Turgunbayeva B., Aripbaeva L.Sh., Doskara A. DEVELOPMENT OF SCHOOL CHILDREN INTEREST IN TEACHING PROFESSIONS IN MODERN EDUCATIOAL SYSTEM.....	120
Zhanbekov H.N., Malikkyzy L., Sagimbaiyeva A.E., Nugmanova L.A. PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF ENVIRONMENTAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS.....	126
Ramazanov T.B., Shormakova A.B. FEATURES OF BUILDING A DIALOGUE OF MODERN SCHOOLCHILDREN.....	132
Sigazy A.K., Birova J., Sultanbekov Sh., Yeskindirova M.Zh., Auyelbekova A. SYNTACTIC EXPLICATION IN SYNCHRONIC TRANSLATION IN MODERN THEORY OF TRANSLATION.....	140

PHILOLOGY

Dauletova M.T. THE CONCEPT AS THE MAIN UNIT OF COGNITIVE LINGUISTICS AND LINGUOCULTUROLOGY.....	146
Kalieva A.K., Amirbayeva Sh.M. THE POETICS OF THE NATIONAL LANDSCAPE IN THE STORIES OF M.O. AUEZOV.....	153
Nurmuratov S.E., Oshakbaeva Zh.B., Konyrbaeva K.M. THE PLACE AND ROLE OF PROVERBS IN THE SPIRITUAL REVIVAL OF SOCIETY.....	160
Sultankyzy Zh.S., Seitakhmetova N.L. CULTURAL AND PHILOSOPHICAL ORIGINS OF LANGUAGE CONSCIOUSNESS AND ITS ROLE IN THE FORMATION OF COGNITIVE SCIENCE.....	168
Turemuratova K.Zh., Beyhan Z. LANGUAGE AS THE FACTOR OF THE REVIVAL OF KAZAKH CULTURE.....	173

POLITICAL SCIENCE

Dunaev V., Kurganskaya V., Seidumanov A. THE "FUNNEL OF CAUSALITY" IN FACTOR ANALYSIS OF POLITICAL RISKS.....	178
Zamankaraev Zh.S., Simtikov Zh.K. SANCTIONS AND THEIR PLACE IN INTERNATIONAL POLITICS: METHODS AND APPROACHES TO REDUCING RISKS.....	187
Kadyrzhanov R.K., Yeshpanova D.D. HOMOGENEITY AND HETEROGENEITY IN THE NATION-BUILDING OF KAZAKHSTAN.....	194
Nyissanbayeva A. ACTUAL PROBLEMS OF CULTURAL POLICY OF KAZAKHSTAN.....	201

Khamidov A.A. TWO IDEOLOGICAL AND METHODOLOGICAL PROVISIONS OF THE CANON «ZHOU YI».....	208

HISTORY

Apendiyev T.A. DEMOGRAPHIC SITUATION OF THE POPULATION IN THE VILLAGES OF KAZAKHSTAN 1945-1955.....	215

Dzhalilov Z., Batyrkhan B. TO THE HISTORY OF POLITICS OF WESTERN EUROPE IN THE EASTERN MEDITERRANEAN.....	227

Selkebayeva A., Sultanbekov Sh.S., Astemes G., Ybyray S.B., Ergeshov E.T. CONCEPTUAL APPROACH IN TEACHING METHODS OF THE DISCIPLINE "HISTORY OF KAZAKHSTAN".....	237

Shashaev A.K., Mrzabayeva R.Zh., Suleimen S. ACTIVITIES OF PUBLIC ORGANIZATIONS ESTABLISHED ON A PUBLIC BASIS IN THE 20-30S OF THE XX CENTURY.....	245

LAW

Ayupova Z.K., Kussainov D.U., Rakhmetullina B.S., Alimbetova Zh.A., Saparov B.Zh. LEGISLATIVE BASIS FOR COMBATING TERRORISM AND RELIGIOUS EXTREMISM.....	250

Baltabayev E., Piotr Girdwoyn., Somzhurek B.Zh., Usserova A., Apakhayev N.Zh. INTERNATIONAL LAW IN PROTECTION OF THE RIGHTS OF SPORTSMEN: A CASE STUDY KAZAKHSTAN AND POLAND.....	256

Kuatova A.A., Kosherbayev Zh.A., Bopabaev E.Zh., Moroz S.P., Adyrbekov D.T. THE PROBLEM OF LEGAL REGULATION OF LAND TURNOVER IN CENTRAL ASIA: THE CASE OF KAZAKHSTAN.....	266

ACHIEVEMENTS OF ACADEMICIANS OF NAS RK

Kishibekov D. K. A NEW CONTRIBUTION TO THE PEDAGOGICAL SCIENCE OF KAZAKHSTAN.....	274

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

[www: nauka-nanrk.kz](http://www.nauka-nanrk.kz)

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Редакторы: *М.С. Ахметова, А. Ботанқызы, Д.С. Аленов, Р.Ж. Мрзабаева*

Верстка на компьютере *Г.Д. Жадырановой*

Подписано в печать 10.12.2021.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

17,5 п.л. Тираж 300. Заказ 6.

